

POSTANOWIENIE

24 września 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Grzesiowski

na posiedzeniu niejawnym 24 września 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa I.M. i M.B.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o ustalenie i zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie
z 27 marca 2024 r., I ACa 1343/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. obciąża pozwaną kosztami postępowania kasacyjnego, pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.**

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 24 marca 2023 r. Sąd Okręgowy w Lublinie ustalił nieistnienie stosunku prawnego między stronami, wynikającego z bliżej określonej umowy kredytu zawartej przez powodów M.B. i I.B. (obecnie M.) z Bank1 spółką akcyjną z siedzibą w W. – poprzednikiem prawnym pozwanego Bank spółki akcyjnej z siedzibą w W. (pkt I); zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 57.105,82 zł oraz kwotę 16.243,97 CHF z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 22 marca 2022 r. do dnia zapłaty (pkt II); zasądził od pozwanego na rzecz powoda

kwotę 15.173,30 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 22 marca 2022 r. do dnia zapłaty (pkt III) oddalił powództwa w pozostałej części (pkt IV) oraz rozstrzygnął o kosztach procesu (pkt V).

2. Na skutek apelacji obu stron Sąd Apelacyjny w Lublinie wyrokiem z 27 marca 2024 r., zmienionym następnie wyrokiem uzupełniającym z 24 maja 2024 r., z apelacji powodów zmienił zaskarżony wyrok: w pkt II w ten sposób, że odsetki ustawowe za opóźnienie od kwot: 57.105,82 zł i 16243,97 CHF zasądził od dnia 21 listopada 2020 r. do dnia zapłaty; w pkt III w ten sposób, że odsetki ustawowe za opóźnienie od kwoty 15.173,30 zł zasądził od dnia 16 kwietnia 2021 r. do dnia zapłaty (pkt I); w pozostałej części oddalił apelację powodów (pkt II); z apelacji pozwanej zmienił zaskarżony wyrok: w pkt II w ten sposób, że oddalił powództwo o zapłatę kwoty 20.572,38 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 21 listopada 2020 r. do dnia zapłaty; kwoty 16.243,97 CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 21 listopada 2020 r. do dnia zapłaty oraz ustawowych odsetek od kwoty 15.173,30 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 16 kwietnia 2021 r. do dnia zapłaty; w pkt III w ten sposób, że oddalił powództwo w całości (pkt III); w pozostałej części oddalił apelację pozwanej (pkt IV) oraz orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt V).

3. Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wywiodła strona pozwana. Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Podał, że w sprawie występuje potrzeba wykładni przepisów art. 385¹ § 1 i § 2 k.c. i art. 411 pkt 2 i 4 k.c. Ponadto skarżący stwierdził, że w sprawie występują istotne zagadnienie prawne polegające na konieczności odpowiedzi na następujące pytania:

a) czy wola konsumenta, który uważa, iż stwierdzenie nieważności całej umowy nie jest dla niego niekorzystne, przeważa nad wdrożeniem systemu ochrony, takiego jak zastąpienie nieuczciwego postanowienia przepisem dyspozytywnym i utrzymanie umowy w mocy, czy też wyłącznie utrzymanie w mocy klauzuli abuzywnej uwarunkowane jest uprzednią, dobrowolną i świadomą zgodą konsumenta?

b) czy na etapie oceny możliwości obowiązywania umowy po usunięciu postanowienia abuzywnego, tj. na etapie poprzedzającym etap zastępowania postanowienia abuzywnego przepisem dyspozytywnym, o którym mowa w orzeczeniach C-26/13 Kasler i C-260/18 Dziubak oraz C-932/19 OTP Jelzldlogbank Zrt. dopuszczalne jest ustalenie treści umowy (stosunku prawnego), w zakresie który był regulowany przez abuzywną normę, na podstawie art. 65 § 1 i 2 k.c. lub art. 56 k.c. w zw. z art. 41 ustawy – Prawo wekslowe lub art. 56 k.c. w zw. art. 358 § 2 k.c., lub też art. 56 k.c. w zw. ze wskazanymi w przypisie kilkudziesięcioma przepisami, z których na zasadzie *analogii iuris* lub *analogii legis* wynika, że w polskim prawie obowiązuje generalna norma, zgodnie z którą wartość waluty obcej określa się według kursu średniego NBP?

c) czy jeżeli bez abuzywnego postanowienia umowa kredytu indeksowanego do franka szwajcarskiego nie może obowiązywać, to dochodzi do automatycznej jego substytucji normą dyspozytywną, o ile tylko zastosowanie środków krajowych zapewnia doprowadzenie do sytuacji jaka miałby miejsce, gdyby umowa nie zawierała tego abuzywnego postanowienia?

d) czy art. 358 § 2 k.c. stanowi szczegółowy przepis dyspozytywny, który znajduje zastosowanie z mocy prawa (automatycznie) w miejsce abuzywnej klauzuli kursowej określającej sposób ustalenia kursu franka szwajcarskiego, na potrzeby operacji związanych z indeksowaniem przy wypłacie i przy spłacie kredytu?

4. Powodowie wniesli o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie a także o zasądzenie od strony pozwanej zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

5. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W judykaturze już wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakterystyki skargi kasacyjnej (zob. postanowienie SN z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18). Wskazano tam m.in.,

że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c.; nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest wówczas usprawiedliwione.

6. Szczegółowa analiza sprawy prowadzi do wniosku, że skarga kasacyjna strony pozwanej mimo obszerności wywodów nie zawiera argumentów wystarczających dla uznania, że w sprawie spełniona została przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 1 lub 2 k.p.c. uzasadniająca przyjęcie sprawy do rozpoznania.

7. Podniesiona przez skarżącego wątpliwość wykładnicza dotycząca art. 385¹ § i 2 k.c. oraz sformułowane zagadnienia prawne koncentrują się wokół problemów dotyczących abuzywności postanowień umowy tzw. kredytu frankowego i skutków tej abuzywności, a zwłaszcza możliwości zastąpienia wyeliminowanego abuzywnego postanowienia umowy innymi regulacjami. W orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi aktualnie wątpliwości, że niedopuszczalne jest zastępowanie wyeliminowanej z umowy abuzywnej klauzuli indeksacyjnej innym mechanizmem wyliczenia kwoty raty kapitałowo-odsetkowej. Żaden bowiem przepis prawa, w tym art. 385¹ i art. 358 § 2 k.c., nie daje podstaw do zastąpienia klauzuli abuzywnej innym postanowieniem. Uzupelnienie luk po wyeliminowaniu takiej klauzuli stanowiłoby bowiem zbyt daleko idącą modyfikację umowy w celu ratowania sytuacji prawnej przedsiębiorcy stosującego niedozwolone postanowienie umowne (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2022 r. II CSKP 550/22; postanowienia Sądu Najwyższego z 31 maja 2022 r., I CSK

2314/22; z 1 lutego 2023 r., I CSK 5615/22 oraz z 6 lipca 2023 r., I CSK 5755/22). Potwierdził to Sąd Najwyższy w uchwale pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, w której stwierdzono m.in., że w razie uznania, że postanowienie umowy kredytu indeksowanego, odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów. Ponadto Sąd Najwyższy przesądził także, że w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie. Powyższa uchwała ma moc zasady prawnej, wiążącej Sąd Najwyższy również w niniejszej sprawie (art. 87 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym).

8. Odnosząc się do sformułowanego przez skarżącego zagadnienia prawnego dotyczącego znaczenia woli konsumenta, który domaga się ustalenia nieistnienia stosunku prawnego z uwagi na nieważność umowy kredytu, należy wskazać, że kwestia ta została już rozstrzygnięta w orzecznictwie. Sąd Najwyższy stoi na stanowisku, iż możliwość podjęcia ostatecznej decyzji co do sanowania niedozwolonej klauzuli albo powołania się na całkowitą nieważność umowy zastrzeżona jest dla kredytobiorcy-konsumenta (zob. wyrok z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18). Zatem „wola wyrażona przez konsumenta, w zależności od jego interesu, winna być decydująca co do skutku sankcji stosowanej na wypadek zawarcia w umowie kredytu indeksowanego do waluty obcej postanowienia umownego uznanego za niedozwolone. (...) To od decyzji konsumenta zależy decyzja, czy umowa ta może nadal obowiązywać, czy też upada. Nie ma podstaw do tego, by oceniając żądanie konsumenta-kredytobiorcy przyjąć, że usprawiedliwiony interes słabszej strony stosunku umownego będzie dostatecznie chroniony w inny sposób aniżeli wynikający ze zniesienia ze skutkiem *ex tunc* stosunku umownego (zob. wyrok SN z 18 maja 2022 r., II CSKP 1316/22). Takie samo stanowisko wyrażone zostało przez TSUE w wyroku z 3 października 2019 r., C-260/18, ECLI:EU:C:2019:819.

9. Według Sądu Najwyższego nie ma przy tym innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

10. Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

11. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 108 § 1 i art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

(G.N.-J.)

[SOP]